

Vergaderjaar 2021–2022

35 420

Noodpakket banen en economie

BH

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 8 november 2021

De leden van de vaste commissie voor Financiën¹ hebben kennisgenomen van de brief² van de bewindspersonen van EZK, Financiën en SZW van 30 augustus 2021 inzake het steun- en herstelpakket vanaf het vierde kwartaal van 2021. De leden van de fracties van **GroenLinks** en **PvdA** (gezamenlijk) en de leden van **Fractie-Nanninga** hebben naar aanleiding hiervan nog enkele vragen gesteld en opmerkingen geplaatst. De leden van de fractie van de **PvdD** hebben zich zowel bij de vragen van GroenLinks en PvdA als bij de vragen van de Fractie-Nanninga aangesloten.

Naar aanleiding hiervan is op 14 oktober 2021 een brief gestuurd aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat.

De Minister heeft op 5 november 2021 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Financiën,
Van Dooren

¹ Samenstelling:

Essers (CDA) (*voorzitter*), Prast (PvdD), Backer (D66), Ester (CU), Faber-van de Klashorst (PVV), Van Apeldoorn (SP), Van Strien (PVV), Jorritsma-Lebbink (VVD), N.J.J. van Kesteren (CDA), Schalk (SGP), Van Rooijen (50PLUS), Adriaansens (VVD), Van Ballekom (VVD), Berkhout (Fractie-Nanninga), Crone (PvdA), Frentrop (FVD) Geerdink (VVD), Karimi (GL) (*ondervoorzitter*), Van der Linden (Fractie-Nanninga), Otten (Fractie-Otten), Rietkerk (CDA), Rosenmöller (GL), Vendrik (GL), Van der Voort (D66) en Raven (OSF), Fiers (PvdA)

² *Kamerstukken I, 2020–2021, 35 420, BE*

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR FINANCIËN

Aan de Minister van Economische Zaken en Klimaat

Den Haag, 14 oktober 2021

De leden van de vaste commissie voor Financiën hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief³ van de bewindspersonen van EZK, Financiën en SZW van 30 augustus 2021 inzake het steun- en herstellpakket vanaf het vierde kwartaal van 2021. De leden van de fracties van **GroenLinks** en **PvdA** (gezamenlijk) en de leden van **Fractie-Nanninga** hebben naar aanleiding hiervan nog enkele vragen en opmerkingen. De leden van de fractie van de **PvdD** sluiten zich zowel bij de vragen van GroenLinks en PvdA als bij de vragen van de Fractie-Nanninga aan.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fracties van GroenLinks en PvdA

De leden van de fracties van GroenLinks en de PvdA hebben nog enkele vragen over het steun- en herstellpakket vanaf het vierde kwartaal voor de culturele sector. Ten eerste willen de leden van de fracties van GroenLinks en de PvdA graag weten in hoeverre het steun- en herstellpakket vanaf het vierde kwartaal van 2021 de culturele sector voldoende opstart- en hersteltijd biedt. Hoe houdt u (of de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) in de gaten of het huidige steunpakket ook in het komende halfjaar voldoende gaat zijn voor de culturele sector? Op welke manieren vergaart u actief informatie over de financiële gezondheid van culturele instellingen? Heeft u zicht op welke culturele instellingen en (sub)sectoren het hoofd maar net boven water kunnen houden? En heeft u daarnaast zicht op het aantal instellingen dat wel zwarte cijfers noteert, maar inteert op financiële buffers? De leden van de fracties van GroenLinks en de PvdA vragen of u het met deze leden eens bent dat buffers aangevuld en ondersteund dienen te worden om de financiële gezondheid van culturele instellingen in stand te houden na de afbouw van het steunpakket. Welke regelingen zijn er op dit moment getroffen om de buffers van culturele instellingen te ondersteunen? De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zei in het commissiedebat Cultuur en corona⁴ van 28 september in de Tweede Kamer de vinger aan de pols te houden en zo nodig actie te ondernemen. Daarover is met de Minister van Financiën overlegd. Op welke indicatoren wordt gelet bij het «vinger aan de pols houden»? En bij welke kritieke waarden van deze indicatoren wordt er besloten om extra steun te leveren aan individuele culturele instellingen? Hoeveel culturele instellingen hebben naar verwachting extra steun nodig, minimaal en maximaal? Kunt u inschatten hoeveel geld deze extra steun maximaal kan gaan kosten?

Daarnaast maken de leden van de fracties van GroenLinks en de PvdA zich zorgen over de arbeidsmarktpositie van zzp'ers in de culturele sector. De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zei in het commissiedebat Cultuur en corona in de Tweede Kamer structurele maatregelen over te laten aan een nieuw missionair kabinet. Welke onderwerpen worden door het huidige demissionaire kabinet gezien als prioriteit bij het verbeteren van de arbeidsmarktpositie van zzp'ers? Welke oplossingen worden gezien als mogelijke beleidsmaatregelen in een volgend kabinet? Hoeveel tijd denkt u dat het zal kosten totdat nieuwe maatregelen ter verbetering

³ Kamerstukken I, 2020–2021, 35 420, BE

⁴ https://www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/commissievergaderingen/details?id=2021A05429

van de arbeidspositie van zzp'ers ontworpen zijn? En totdat deze verbeterde arbeidsmarktpositie van zzp'ers is gerealiseerd? Overweegt u incidentele maatregelen om zzp'ers al op de korte termijn te kunnen ondersteunen, vóór de start van een nieuw missionair kabinet? Zo ja, zijn deze incidentele maatregelen supplementair aan het steun- en herstelpakket?

Tot slot hebben de leden van de fracties van GroenLinks en de PvdA een vraag over het «doorsijpeleffect» van de steunmaatregelen naar zzp'ers in de hele culturele keten. In het commissiedebat Cultuur en corona in de Tweede Kamer noemde de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap dat de bevindingen van een onderzoekstraject naar dit doorsijpeleffect op korte termijn worden verwacht en worden meegenomen in het herstelplan. Gaat u er in het huidige steun- en herstelpakket voor de culturele sector van uit dat dit doorsijpeleffect plaatsvindt? Kunt u kwantificeren hoeveel zzp'ers er met het huidige beleid worden bereikt via het doorsijpeleffect? En hoeveel niet? Op welke andere manieren probeert u zzp'ers in de hele keten te bereiken? Mocht uit het hierboven genoemde onderzoekstraject blijken dat het doorsijpeleffect niet of slechts gering plaatsvindt, welke vervolgstappen gaat u hieraan verbinden? Bent u bereid het huidige steun- en herstelbeleid bij te stellen naar aanleiding van de conclusies van dit onderzoek? En bent u bereid het huidige steun- en herstelbeleid bij te stellen in het geval dat de coronamaatregelen dit najaar worden aangescherpt?

Vragen en opmerkingen van de leden van de Fractie-Nanninga

In de brief van 30 augustus 2021 heeft u aangegeven dat per 1 oktober 2021 een aantal generieke steunpakketten worden afgebouwd, waaronder de Noodmaatregel Overbrugging werkgelegenheid (NOW). De leden van de Fractie-Nanninga hebben naar aanleiding hiervan een aantal vragen, waarbij zij graag teruggrijpen op de schriftelijke en mondelinge uitwisseling van standpunten die heeft plaatsgevonden in aanloop naar en tijdens het debat van 6 juli en 7 juli 2020 in de Eerste Kamer⁵.

De leden van de Fractie-Nanninga hebben destijds aangegeven dat er sprake is van uitkering van NOW-gelden aan reeds failliet verklaarde ondernemingen en deze leden hebben u opgeroepen om alvorens de NOW-steun uit te betalen eerst te (laten) controleren of er geen sprake is van een failliet verklaarde onderneming. Het uitbetalen van overheidssteun aan failliet verklaarde ondernemingen is namelijk ondoelmatig, omdat de steun juist bedoeld was voor het overeind houden van ondernemingen.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft destijds aangegeven dat hij controle voorafgaand aan de uitbetaling van de NOW-steun niet wenselijk vond, vanwege problemen met de uitvoering hiervan. De Minister van SZW heeft aangegeven aan het einde van de steunperiode het steunpakket te evalueren. Het einde van de NOW dient zich nu aan en daarom hebben de leden van de Fractie-Nanninga een aantal vragen over de uitkering van de NOW aan failliet verklaarde ondernemingen.

Kunt u aangeven hoe vaak het, in de periode dat de NOW van kracht was, is voorgekomen dat er NOW-steun is uitgekeerd aan ondernemingen nadat deze ondernemingen failliet waren verklaard? Wat is de totale omvang in euro's van die uitbetalingen na faillietverklaring? De leden van de Fractie-Nanninga vragen nadrukkelijk niet naar uitbetalingen aan

⁵ *Handelingen I, 2020–2021, 35 438, nr. 35, item 4*

ondernemingen die nadat ze steun hebben ontvangen failliet gingen, maar ondernemingen die nadat ze failliet gingen, nog geld voor steunpakketten kregen uitgekeerd. De leden van de Fractie-Nanninga verzoeken u het antwoord op te splitsen in de periode vóór het debat van 26 mei 2020 en de periode ná het debat van 26 mei 2020. Op 26 mei 2020 heeft het debat⁶ met de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid plaatsgevonden, waarbij de leden van de Fractie-Nanninga, zoals hierboven beschreven, nadrukkelijk hebben gewezen op de uitbetalingen aan failliet verklaarde ondernemingen, waarbij de Minister afwijzend reageerde op het voorstel om de controle vooraf beter in te regelen.

De leden van de Fractie-Nanninga willen graag beoordelen wat deze beslissing heeft gekost en deze leden willen kunnen beoordelen en kunnen afwegen in hoeverre maatregelen, vooraf, ondoelmatige besteding van steungeld hadden kunnen voorkomen. Daarnaast vragen deze leden om uw reflectie op de uitkomsten op bovenstaande vragen. Wat vindt u hiervan? Is dit «*collateral damage*», of had het achteraf gezien beter gekund?

Tot slot vernemen de leden van de Fractie-Nanninga graag of en zo ja hoe vaak en hoeveel steungeld er uit de overige steunpakketten (TVL, Tozo, Tonk, etc.) is uitgekeerd aan ondernemingen nadat deze ondernemingen failliet waren verklaard.

De leden van de vaste commissie voor Financiën zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag uiterlijk 5 november 2021.

Een afschrift van deze brief is verzonden aan de Minister van Financiën, de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat, de Staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst, de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

Voorzitter van de vaste commissie voor Financiën,
P.H.J. Essers

---

⁶ *Handelingen I*, 2020–2021, 35 438, nr. 35, item 4

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN
KLIMAAT**

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 november 2021

Hierbij zend ik u, mede namens de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de antwoorden op de vragen die de fracties van GroenLinks, PvdA en de fractie-Nanninga gesteld hebben bij de kabinetsbrief steun- en herstel-pakket vanaf het vierde kwartaal van 2021, ondersteund door de fractie van de PvdD (kenmerk 170015.01U, ingezonden 14 oktober 2021).

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
S.A. Blok

Beantwoording vragen over kabinetsbrief steun- en herstelpakket vanaf het vierde kwartaal van 2021

Beantwoording van de vragen van de fracties van GroenLinks en de PvdA

Ten eerste willen de leden van de fracties van GroenLinks en de PvdA graag weten in hoeverre het steun- en herstelpakket vanaf het vierde kwartaal van 2021 de culturele sector voldoende opstart- en hersteltijd biedt.

Sinds 25 september 2021 zijn de meeste maatregelen opgeheven in de culturele en creatieve sector en kunnen zij met inzet van het coronatoegangsbewijs weer volle zalen ontvangen. Alleen de ongeplaceteerde evenementen binnen worden nog geraakt door een capaciteitsbeperkende maatregel. Hiervoor ontwikkelt het Fonds Podiumkunsten een subsidieregeling die naar verwachting medio november 2021 wordt opengesteld. Voor de periode 25 september tot 13 november is een budget van € 15 miljoen beschikbaar. Nu de capaciteitsbeperkende maatregel echter wordt verlengd na 13 november 2021 wordt ook de suppletierегeling verlengd tot aan het volgende besluitvormingsmoment van het kabinet over de beperkende maatregelen.

Het kabinet heeft er vertrouwen in dat het publiek snel haar weg weer vindt naar de culturele instellingen. Samen met de Taskforce Culturele en Creatieve sector en de medebestuurders bij de gemeenten volgt de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) de ontwikkelingen nauwgezet.

Hoe houdt u (of de Minister van OCW) in de gaten of het huidige steunpakket ook in het komende halfjaar voldoende gaat zijn voor de culturele sector?

Op welke manieren vergaart u actief informatie over de financiële gezondheid van culturele instellingen? Heeft u zicht op welke culturele instellingen en (sub)sectoren het hoofd maar net boven water kunnen houden?

De leden van de fracties van GroenLinks en de PvdA vragen of u het met deze leden eens bent dat buffers aangevuld en ondersteund dienen te worden om de financiële gezondheid van culturele instellingen in stand te houden na de afbouw van het steunpakket.

Welke regelingen zijn er op dit moment getroffen om de buffers van culturele instellingen te ondersteunen?

Op welke indicatoren wordt gelet bij het «vinger aan de pols houden»? En bij welke kritieke waarden van deze indicatoren wordt er besloten om extra steun te leveren aan individuele culturele instellingen? Hoeveel culturele instellingen hebben naar verwachting extra steun nodig, minimaal en maximaal? Kunt u inschatten hoeveel geld deze extra steun maximaal kan gaan kosten?

Voor de door de Minister van OCW gesubsidieerde instellingen wordt een directe verantwoordelijkheid gedragen en is er nauw contact. De Minister van OCW gaf aan in het commissiedebat Cultuur en corona van 28 september jl. in de Tweede Kamer de vinger aan de pols te houden en zo nodig actie te ondernemen. Met de Minister van Financiën is afgesproken dat er met hem op zoek gegaan wordt naar een oplossing als één van die instellingen dreigt om te vallen. Op dit moment zijn er geen signalen ontvangen dat instellingen op het punt staan failliet te gaan.

En heeft u daarnaast zicht op het aantal instellingen dat wel zwarte cijfers noteert, maar inteert op financiële buffers?

Definitieve cijfers over 2021 voor de culturele en creatieve sector zijn op dit moment niet beschikbaar. Het jaar is nog niet afgelopen en de maatregelen ter bestrijding van het virus zijn voor een groot deel afgebouwd. Wat het effect hiervan op de inkomsten van de culturele en creatieve sector is, is nog niet bekend. Er is daarom nog geen beeld van de huidige financiële positie van instellingen in de culturele en creatieve sector.

Daarnaast maken de leden van de fracties van GroenLinks en de PvdA zich zorgen over de arbeidsmarktpositie van zzp'ers in de culturele sector. De Minister van OCW zei in het commissiedebat Cultuur en corona in de Tweede Kamer structurele maatregelen over te laten aan een nieuw missionair kabinet. Welke onderwerpen worden door het huidige demissionaire kabinet gezien als prioriteit bij het verbeteren van de arbeidsmarktpositie van zzp'ers?

Welke oplossingen worden gezien als mogelijke beleidsmaatregelen in een volgend kabinet? Hoeveel tijd denkt u dat het zal kosten totdat nieuwe maatregelen ter verbetering van de arbeidspositie van zzp'ers ontworpen zijn?

En totdat deze verbeterde arbeidsmarktpositie van zzp'ers is gerealiseerd?

De inzet van het kabinet is de afgelopen jaren telkens geweest om zelfstandigen enerzijds de ruimte te geven om te ondernemen en tegelijkertijd zelfstandigen die dat nodig hebben, te beschermen. Het kabinet wil daarbij zoveel mogelijk een gelijk speelveld voor werkenden creëren, schijnzelfstandigheid aanpakken en duidelijkheid geven of sprake is van een dienstbetrekking.

Het kabinet heeft dan ook stappen gezet richting een gelijk speelveld en meer duidelijkheid omtrent de beoordeling van arbeidsrelaties. Door het verkleinen van de verschillen tussen zelfstandigen en werknemers, wordt de aard van het werk meer bepalend voor de vorm waarin arbeid wordt aangeboden. Zo is in het pensioenakkoord afgesproken dat er een wettelijke verzekeringsplicht komt voor het arbeidsongeschiktheidsrisico voor zelfstandigen. Ook de geleidelijke afbouw van de zelfstandigenaftrek past bij een gelijk speelveld. Daarnaast is inzet gepleegd op het verduidelijken van de kwalificatie van de arbeidsrelatie door een aanpassing van het Handboek Loonheffingen en de ontwikkeling van een webmodule beoordeling arbeidsrelaties. Het kabinet heeft met een pilot onderzocht of deze webmodule een nuttig instrument zou kunnen zijn.

Daarmee is het vraagstuk rondom de balans tussen (tijdelijke) werknemers en zelfstandigen op de arbeidsmarkt echter nog niet opgelost. Met onder andere de rapporten van de Commissie Regulering van Werk⁷ en de WRR⁸ alsook het middellange termijn advies van de SER⁹ liggen bouwstenen klaar voor een volgend kabinet. Het is echter niet mogelijk om nu vooruit te lopen op de keuzes die door een volgend kabinet gemaakt zullen worden. In zijn algemeenheid kan wel gezegd

⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/01/23/rapport-in-wat-voor-land-willen-wij-werken>

⁸ <https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2020/01/15/het-betere-werk>

⁹ <https://www.ser.nl/nl/Publicaties/advies-sociaal-economisch-beleid-2021-2025>

worden daar waar het gaat om aanpassing van wetgeving dan wel het tot stand brengen nieuwe wetgeving dit al snel een termijn van 18 maanden vergt.

De culturele en creatieve sector werkt sinds 2017 aan een eigen arbeidsmarktagenda die er op gericht is de positie van werkenden in deze sector, en specifiek zelfstandigen te versterken. Zoals gemeld in de Kamerbrief «Steun aan de culturele en creatieve sector en herstelplan» van 24 september jl.¹⁰ wordt een herstelplan voorbereid in samenwerking met de sector. Besluitvorming hierover is echter aan een nieuw kabinet.

Overweegt u incidentele maatregelen om zzp'ers al op de korte termijn te kunnen ondersteunen, vóór de start van een nieuw missionair kabinet? Zo ja, zijn deze incidentele maatregelen supplementair aan het steun- en herstellpakket?

Het generieke steunpakket met daarin de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) liep op 1 oktober van dit jaar af. Daarmee is weer teruggegaan naar het reguliere vangnet voor zelfstandigen, zoals vastgelegd in het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz). Door het aflopen van de steunmaatregelen hebben gemeenten te maken met een grotere instroom in het Bbz. Daarom heeft het kabinet besloten tot een tijdelijke vereenvoudiging van het Bbz¹¹, om de uitvoering voor gemeenten behapbaar te maken. Het kabinet houdt de vinger aan de pols of gemeenten de instroom aankunnen en zal de Tweede Kamer hierover informeren voor de begrotingsbehandeling van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Dit kabinet is niet voornemens verdere maatregelen te treffen bovenop de maatregelen die genomen zijn in het kader van het aanvullend sociaal pakket, waar ook zelfstandig ondernemers gebruik van kunnen maken. Besluiten over eventuele aanpassingen in het vangnet voor zelfstandigen zijn aan een volgend kabinet.

Zoals gemeld in de Kamerbrief «Steun aan de culturele en creatieve sector en herstelplan» van 24 september jl.¹² wordt een herstelplan voorbereid in samenwerking met de sector. Besluitvorming hierover is echter aan een nieuw kabinet.

De leden van de fracties van GroenLinks en de PvdA hebben een vraag over het «doorsijpeleffect» van de steunmaatregelen naar zzp'ers in de hele culturele keten. In het commissiedebat Cultuur en corona in de Tweede Kamer noemde de Minister van OCW dat de bevindingen van een onderzoektraject naar dit doorsijpeleffect op korte termijn worden verwacht en worden meegenomen in het herstelplan.

Gaat u er in het huidige steun- en herstellpakket voor de culturele sector van uit dat dit doorsijpeleffect plaatsvindt?

De sector staat op dit moment voor andere uitdagingen dan in de eerste fases van de crisis, toen specifieke steunpakketten voor cultuur gericht waren op behoud van de infrastructuur van de sector. De arbeidsmarktpositie van werkenden in de culturele en creatieve sector zal een belangrijk onderwerp zijn in het herstelplan. In het commissiedebat Cultuur en corona in de Tweede Kamer noemde de Minister van OCW dat de bevindingen van een onderzoektraject naar dit doorsijpeleffect op korte termijn worden verwacht en worden meegenomen in het herstelplan.

¹⁰ Kamerstuk 35 420, nr. 406

¹¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/08/30/kamerbrief-steun--en-herstellpakket-vanaf-het-4e-kwartaal-van-2021>

¹² Kamerstuk 35 420, nr. 406

Uitvoering van de Arbeidsmarktagenda van de culturele en creatieve sector 2017–2023 blijft belangrijk in het kader van herstel. De Arbeidsmarktagenda beoogt onder meer realisatie van Fair Practice in de sector, inclusief een eerlijke verdeling van baten en lasten over de keten, onder meer met behulp van collectieve afspraken. De uitwerking hiervan is wel een verantwoordelijkheid van de sector zelf, de sociale partners, keten-tafels en ondersteunende instellingen. Vanuit deze inzet zou de sector vervolg kunnen geven aan afspraken die gemaakt zijn onder vergoeding voor geannuleerde evenementen en opdrachten. Ook zou de sector moeten verkennen hoe werk- en inkomenszekerheid kunnen worden vergroot.

Kunt u kwantificeren hoeveel zzp'ers er met het huidige beleid worden bereikt via het doorsijpeleffect? En hoeveel niet? Op welke andere manieren probeert u zzp'ers in de hele keten te bereiken?

Het is op dit moment met de beschikbare gegevens niet mogelijk te kwantificeren *hoeveel* zzp'ers in totaal worden bereikt. Wel blijkt uit het onderzoek «Ongelijk getroffen, ongelijk gesteund» (Boekmanstichting/SiRM/Significant 2021) dat de onderzochte instellingen in de laatste drie kwartalen van 2020 in staat zijn geweest gemiddeld 45% van de betalingen aan zzp'ers in stand te houden. De musea en VSCD-podia waren niet in staat of bereid mee te doen aan dit onderzoek. Het onderzoek betrof de gesubsidieerde gezelschappen dans, theater, muziek, muziektheater en prestatie-instellingen, de poppodia en de vrije producenten. Er bleken grote verschillen tussen de sectoren, vooral naar de mate waarin zij afhankelijk waren van de markt. De gesubsidieerde sectoren waren beter in staat, mede dankzij de coullance maatregelen, de geldstroom richting zzp'ers door te zetten: dans 79%, theater 51%, muziektheater 42%, muziek 64% en de presentatie-instelling 84%. De grotendeels of geheel marktafhankelijke sectoren waren daartoe veel minder in staat: poppodia 20% en vrije producenten 3%. Uit de later gepubliceerde Museumcijfers 2020 (Museumvereniging 2021) blijkt dat de leden van de museumvereniging in 2020 vergeleken met het jaar 2019 77% van de zzp'ers hebben kunnen betalen. Overigens betekent dit relatief weinig voor het aantal zzp'ers omdat musea nauwelijks gebruik maken van zzp'ers (2% van het aantal fte's). Daarin onderscheiden musea zich van de rest van de culturele sector.

Verder was de Tozo-regeling tot en met september 2021 beschikbaar voor zzp'ers ongeacht beroep of keten. De tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers voorziet zelfstandigen in een aanvullende uitkering voor levensonderhoud en een lening voor bedrijfskapitaal om liquiditeitsproblemen als gevolg van de coronacrisis op te vangen. Van de zelfstandigen in de culturele en creatieve sector heeft 28% in de periode maart 2020 tot en met september 2020 (Tozo-1 en Tozo-2) gebruik gemaakt van de Tozo. Van oktober 2020 tot en met maart 2021 (Tozo-3) was dit 11% van de zelfstandigen in de culturele en creatieve sector.

Binnen de verschillende specifieke steunpakketten voor de culturele en creatieve sector was ook aanvullende directe steun beschikbaar voor zzp'ers, niet alleen via de Rijkscultuurfondsen (in totaal bijna € 70 miljoen), maar bijvoorbeeld ook via de persoonlijke ontwikkeltrajecten van het programma PPO (€ 4 miljoen) en het Steunfonds Rechtensector (€ 15 miljoen in totaal).

Mocht uit het hierboven genoemde onderzoekstraject blijken dat het doorsijpeleffect niet of slechts gering plaatsvindt, welke vervolgstappen gaat u hieraan verbinden? Bent u bereid het

huidige steun- en herstelbeleid bij te stellen naar aanleiding van de conclusies van dit onderzoek? En bent u bereid het huidige steun- en herstelbeleid bij te stellen in het geval dat de coronamaatregelen dit najaar worden aangescherpt?

Zoals toegezegd aan de Tweede Kamer in het commissiedebat Cultuur en corona van 28 september jl. komt de Minister van OCW voor de Wetgevingsoverleg cultuur (gepland op 22 november 2021) met de contouren van het herstelplan. Besluitvorming hierover is echter aan een nieuw kabinet.

Beantwoording van de vragen van Fractie-Nanninga

Het einde van de NOW dient zich nu aan en daarom hebben de leden van de Fractie-Nanninga een aantal vragen over de uitkering van de NOW aan failliet verklaarde ondernemingen. Kunt u aangeven hoe vaak het, in de periode dat de NOW van kracht was, is voorgekomen dat er NOW-steun is uitgekeerd aan ondernemingen nadat deze ondernemingen failliet waren verklaard? Wat is de totale omvang in euro's van die uitbetalingen na faillietverklaring? De leden van de Fractie-Nanninga verzoeken u het antwoord op te splitsen in de periode vóór het debat van 26 mei 2020 en de periode ná het debat van 26 mei 2020.

Daarnaast vragen deze leden om uw reflectie op de uitkomsten op bovenstaande vragen. Wat vindt u hiervan? Is dit «collateral damage», of had het achteraf gezien beter gekund?

Tot slot vernemen de leden van de Fractie-Nanninga graag of en zo ja hoe vaak en hoeveel steungeld er uit de overige steunpakketten (TVL, Tozo, Tonk, etc.) is uitgekeerd aan ondernemingen nadat deze ondernemingen failliet waren verklaard.

Zoals in het debat op 6 en 7 juli 2020 aangegeven is het onwenselijk dat er NOW-steun wordt betaald aan bedrijven die al failliet zijn verklaard. Om dit tegen te gaan, controleert UWV bij de beoordeling van de subsidieverlening en aansluitend voorafgaand aan elke betaling van de eerstvolgende termijn van het voorschotbedrag, in de polisadministratie of een bedrijf failliet is of niet. Als een bedrijf failliet is verklaard, vindt geen betaling van de eerstvolgende termijn van het voorschotbedrag plaats.

Zoals in het debat besproken is het mogelijk dat er enige dagen vertraging zit in de verwerking van uitgesproken faillissementen in de polisadministratie. Dit maakt dat er een kleine kans is dat er toch nog één termijn bedrag van het voorschot aan een bedrijf wordt overgemaakt dat al failliet is verklaard. In de bespreking van dit onderwerp in het debat is met nadruk aangegeven dat het in de uitvoering niet haalbaar is om handmatig een extra toets toe te voegen, maar dat bij de eindevaluatie bezien zal worden in hoeverre NOW-steun is uitgekeerd aan failliete bedrijven. Daarna kan een inschatting gemaakt worden of de bedragen zijn uitgekeerd op het moment dat een bedrijf al failliet was op of voor dat moment.

De leden van de Fractie-Nanninga stellen terecht dat het einde van de NOW zich aan heeft gediend. Dat ziet echter wel alleen op de voorschotfase, de eindafrekening van de diverse NOW-tranches is nog in volle gang. De eindevaluatie waarbij het punt van de faillissementen meegenomen zal worden, laat daarom nog even op zich wachten. De verwachting is dat de evaluatie op zijn vroegst in 2023 gereed is, waarna

de vragen van de leden van de Fractie Nanninga beantwoord kunnen worden.

Bij de Tozo bestaat steun uit twee delen: enerzijds de Tozo-uitkering voor levensonderhoud wat bestaat uit een gift. Anderzijds de mogelijkheid om een lening af te sluiten voor bedrijfskapitaal. Het aanvragen van een lening is aan voorwaarden verbonden, zo moeten ondernemers dienen te verklaren dat er bij hun onderneming geen sprake is van surseance van betaling of een staat van faillissement. Als de zelfstandig ondernemer failliet gaat, kan de gemeente haar vordering met rente indienen bij de faillissementscurator.

De TVL is een subsidieregeling voor een tegemoetkoming in de vaste lasten. Eén van de voorwaarden voor het verkrijgen van de subsidie is dat een ondernemer moet verklaren dat er bij zijn onderneming geen sprake is van surseance van betaling of een staat van faillissement. Deze verklaring wordt door RVO meegenomen in de beoordeling. In het geval hier niet aan wordt voldaan leidt dit tot een afwijzing en vindt er dus ook geen betaling plaats van het voorschotbedrag. Ook kan het voorkomen dat een ondernemer failliet gaat na het verlenen van het voorschot. Indien blijkt dat de ondernemer op een later moment helaas alsnog een faillissement heeft moeten aanvragen, wordt het reguliere subsidieproces doorlopen en wordt het faillissement meegewogen in het vaststellingsverzoek. Afhankelijk van de specifieke situatie kan dit terugvordering van de TVL tot gevolg hebben. Tot nu toe zijn er 461 aanvragen verleend aan ondernemers die later failliet zijn gegaan, zoals blijkt uit de gegevens waar de RVO op dit moment over beschikt. Bij deze aanvragen is in totaal € 8,7 miljoen aan voorschotten betaald. Voor deze groep zijn vooralsnog 105 aanvragen vastgesteld. Van de 105 vastgestelde aanvragen zijn er 45 op nul vastgesteld en zal het bedrag van € 1,3 miljoen worden teruggevorderd. Ook zal in twee gevallen worden teruggevorderd voor een bedrag van € 4.000.